

Stanislava Leščinska (Stanisława Leszczyńska), poljska babica, ki je med drugo svetovno vojno v zloglasnem nemškem koncentracijskem taborišču Auschwitz pomagala nosečnicam pri rojstvu več kot 3000 novorojenčkov

Zdravko Kvržič

Druga svetovna vojna (1939–1945) je pahnila svet v krvavo sovraštvo in nasilje, v katerem je umrlo več kot 75 milijonov ljudi. V središču kaotičnega stanja v svetu se je znašla tudi babica Stanislava Leščinska (8. 5. 1896–11. 3. 1974). Stanislava, rojena Zambrzyńska, se je rodila v mestu Lodž v samem osrčju Poljske. Po veri je bila katoličanka. Bila je iz marljive in delovne družine ter izobražena.

imela eno hčerko ter tri sinove. Z družino je od leta 1922 živela v Lodžu. Ženske so pred vojno običajno rojevale doma. Stanislava je kot bila babica nosečnicam vedno na razpolago in nekaj kilometrov poti je morala prehoditi, da je lahko prišla do domov nosečnic, ki so rojevale. Pogosto je delala ponoči, podnevi pa ni nikoli spala.

Babica Stanisława Leszczyńska pred drugo svetovno vojno
(Vir: svetovni splet)

Najprej je obiskovala zasebno šolo, nato je ob izbruhu prve svetovne vojne 1914. leta končala srednjo šolo in se leta 1920 v Varšavi na Poljskem začela šolati za babico, šolanje je uspešno končala 1922. Poročila se je 1916. leta in

tedaj živeli, postala del judovskega geta. Družina Leščinski se je zaprtim judom v getu začela pomagati s hrano in lažnimi dokumenti. Na četrtek, 18. 2. 1943, so Stanislavo ujeli pri pomoči judom ter jo skupaj z njenimi otroki aretirali in

poslali pred gestapo (tajna nemška policijska organizacija). Stanislavinemu soprogu in njenemu najstarejšemu sinu se je uspelo izogniti aretaciji in pobegniti iz mesta. Gestapo je mlajša sinova ločeno poslal v dve koncentracijski taborišči, v Gusen in Mauthausen v Avstriji, kjer sta delala v kamnolomu. Stanislavo in njeno hčerko Silvijo pa je gestapo poslal v smrtonosno koncentracijsko taborišče Auschwitz – Birkenau, kjer kamor sta prišli v soboto, 17. 4. 1943. Ob prihodu so jima nacisti na podlakti vtetovirali zaporniški številki 41335 za Stanislavo in 41336 za Silvijo. Od tega trenutka se je za obe začel pekel. Nacisti so ju oropali človeškega dostojanstva. Odvzeli so jima vse imetje, ki sta ga imeli pri sebi, jima vzeli oblačila, obrili lase, ju oblekli v taboriščni črtasti kombinezon in spodnje perilo, polno uši. Silvija je dobila dve levi copati in le eno spodnje perilo. Stanislavi je uspelo skriti poklicno kartico, ki je potrjevala, da je bila babica. Opazila je nemškega zdravnika ter mu v upanju, da jima bo s tem pomagala, pokazala svojo babiško kartico in se začela z njim o tej temi pogovarjati, kar je bilo od nje zelo pogumno, saj so tovrstna dejanja za naciste bila predrzna in so se strogo kaznovala s smrtjo. Nemški zdravnik se je pozneje odločil, da ji bo kot babici dovolil delati na tako imenovanih »porodniških

oddelkih.« Stanislava je dve leti svojega življenja preživela v ženskem delu Auschwitza.

Razmere v Auschwitzu so bile katastrofalne. Smrt je vsakodnevno kosila med nedolžnimi zaporniki na najgrozovitejše načine. V Auschwitz je bilo s transportnimi vlaki pripeljano veliko nosečnic. Stanislava je delala kot babica v treh blokkih, ki so si bili po strukturi in notranji opreми vsi enaki, razen ene podrobnosti, in sicer v tem, da je eden od njih imel opečnata tla. Trije veliki bloki so bili lesene barake, dolge približno 40 metrov, s številnimi luknjami, ki so jih naredile podgane. Auschwitz je bil nameščen na nižinskem območju z ilovnato zemljo, zato je ob vsakem močnem deževju barake zalila voda, tudi do dvajset centimetrov visoko ali še več. V prenatrpanih in še posebej pozimi mrzlih barakah so bili trinadstropni utesnjeni pogradi, na katerih so ležale tri do štiri bolne ženske na žimnicah z zasušeno krvjo in iztrebki. S prekratkih pogradov so jim visele noge ali pa so morali kolena skrčiti do brade. Pogradi so bili trdi, neudobni, saj se je slama v žimnicah že zdavnaj zdrobila v prah, bolne ženske pa so ležale na golih deskah, običajno so bile te del starih vrat ali polken od porušenih zgradb. Opečna peč v obliki korita je potekala vzdolž sredine barake. Na obeh koncih je imela kamin,

Ujetnice v Auschwitzu (Vir: svetovni splet)

vendar se peči skoraj nikoli niso uporabljale za ogrevanje. Namesto tega je »peč« služila kot edino primerno mesto za otroško posteljo, saj v ta namen ni bil predviden noben drugi objekt, pa čeprav je bil improviziran. Trideset pogradov, ki so bili najbližje peči, je sestavljalo tako imenovani »porodniški oddelek.« Barake so bile leglo nalezljivih bolezni, vseh vrst črvov in podgan, velikih kot mačke, ki so bolnim in izčrpanim ženskam obgrizle nos, ušesa, prste na rokah in nogah ter pete. V barakah je bilo med 1000 in 1200 pacientov, od katerih jih je vsakodnevno umrlo med 10 in 20. Stanislava je sprva sama pomagala nosečnicam pri porodu. Pri ročnem odstranjevanju posteljice, ki je sicer zahtevalo poseg zdravnika, je posteljico odstranila po svojih najboljših močeh. Pozneje so ji občasno pomagale poljske zdravnice, ki so tudi same bile zapornice, in hčerka Silvija. Stanislava je kljub grozljivi umazaniji, podganam, kljub nalezljivim boleznim, pomanjkanju vode in vsemu drugemu neopisljivemu uspešno sodelovala pri rojstvu več kot 3000 zdravih novorojenčkov in ob porodu ni nobena otročnica umrla, kar je bilo neverjetno glede na tragične razmere. Oddelek ni imel vode, zato je bilo pranje plenice velika težava, še posebej, ker je zapuščanje barak bilo zapornikom strogo prepovedano in so imeli omejevitv gibanja. Matere so sušile plenice na svojem hrbtu ali stegnih, ker je bilo obešanje plenice na vidnih mestih strogo prepovedano in kaznovano s smrtjo. Ko se je rojstvo novorojenčka bližalo, se je že tako lačna mati za nekaj časa odrekla obroku kruha v korist drugim, da bi dobila rjuhe, ki bi jih uporabili za izdelavo plenice in oblačil za novorojenčka. Za dojenčke ni bilo obroka hrane niti kapljice mleka. Dojenčke so zaradi lakote izsušene materine prsi dražile, samo dojenje jih je razjezilo in še povečalo njihovo lakoto. Stanislava je novorojenčke od katoliških mater krstila, tako da jim je na glavo zlila malo vode in zanje pomolila. Večina dojenčkov je doživela tragično usodo. Modrooke dojenčke so nacisti otročnicam odvzeli in jih odpeljali drugam, da bi jih ponemčili. Stanislava je dojenčke z namenom identifikacije tetovirala, da bi jih morda nekoč znova združili s svojimi materami. Nacisti tetovaž niso opazili. Judovskih dojenčkov na žalost niso mogli skriti med druge, nacisti so jih utapljali oz. so za to okrutno dejanje določili dve ženski. Nacisti so jima podelili naziv medicinske sestre, čeprav nobena od njiju ni bila vredna tega plemenitega naziva. Od več kot 3000 novorojenčkov in dojenčkov jih je preživelo samo trideset in ostalo skupaj s svojimi materami. Nekaj sto dojenčkov je bilo ugrabljenih zaradi ponemčevanja. Morilki sta utopili 1500 novorojenčkov, več kot 1000 pa jih je umrlo zaradi mraza in lakote. Morilki sta Stanislavo

psihično in fizično trpinčili, prav tako so ji nacisti grozili ter jo prisiljevali, da tudi sama začne moriti novorojenčke. Vendar je babici Stanislavi uspelo ohraniti zdrav razum ter tudi v srcu in duši svojo človečnost. Odločno se je uprla nacistom in jim jasno dala vedeti, da ne bo nikogar morila. Iz neznane razloga je nacisti, kljub njeni neposlušnosti, niso umorili. Svoje poslanstvo do mater in njihovih otrok je opravljala skrbno, natančno, etično in humano v nemogočih razmerah. Babica Stanislava je grozote Auschwitza preživela in bila osvobojena na petek, 26. 1. 1945. leta. Iz zdravstvenih razlogov se je 1958. leta upokojila. 1970. leta se je udeležila proslave, kjer se je srečala z materami in njihovimi preživeli že odraslimi otroki, ki jim je pomagala na svet. Samo srečanje je bilo zelo čustveno. Danes na Poljskem več bolnišnic in organizacij nosi Stanislavino ime. Po njej je poimenovana glavna cesta v muzeju koncentracijskega taborišča Auschwitz in tudi ulica v Lodžu. Babica Stanislava je nedvomno človek s čistim srcem in s čisto dušo.

Viri in literatura:

A midwife's report from Auschwitz. [Online]. Dostopno na: <https://www.mp.pl/auschwitz/journal/english/193055,a-midwives-report-from-auschwitz> [9. september 2021].

Stanislawa Leszczyńska. [Online]. Dostopno na: <https://www.mp.pl/auschwitz/journal/english/206159,stanislawa-leszczyńska> [9. september 2021].

Sluga Boża. Stanislawa Leszczyńska (1896–1974). [Online]. Dostopno na: <http://www3.archidiecezja.lodz.pl/czytelni/oblicza/leszcz.html> [9. september 2021].

Midwife at Auschwitz. [Online]. Dostopno na: http://www.seattlecatholic.com/article_20050104.html [9. september 2021].

OBVESTILO

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga prebirate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite na e-naslov:
clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo